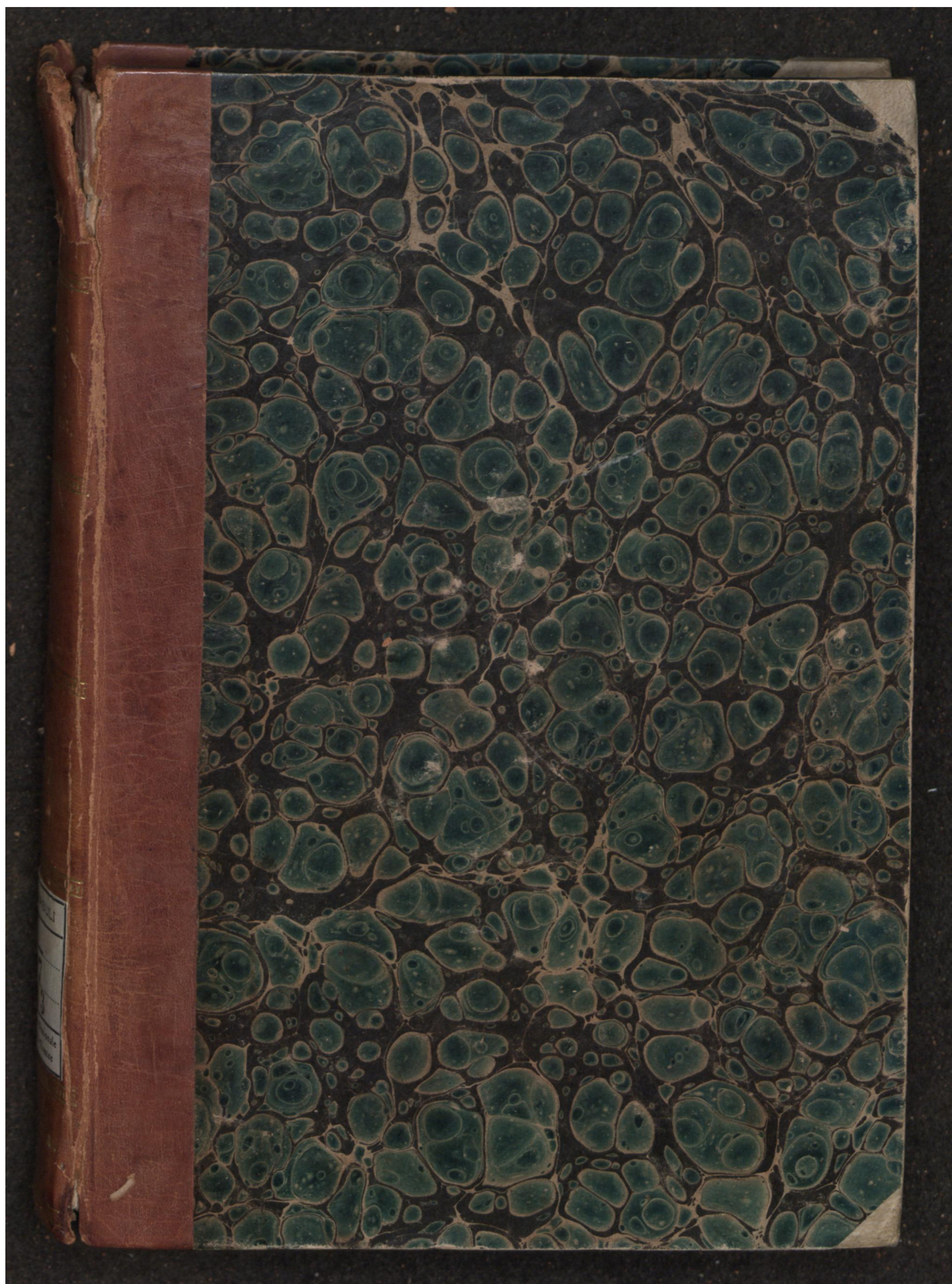
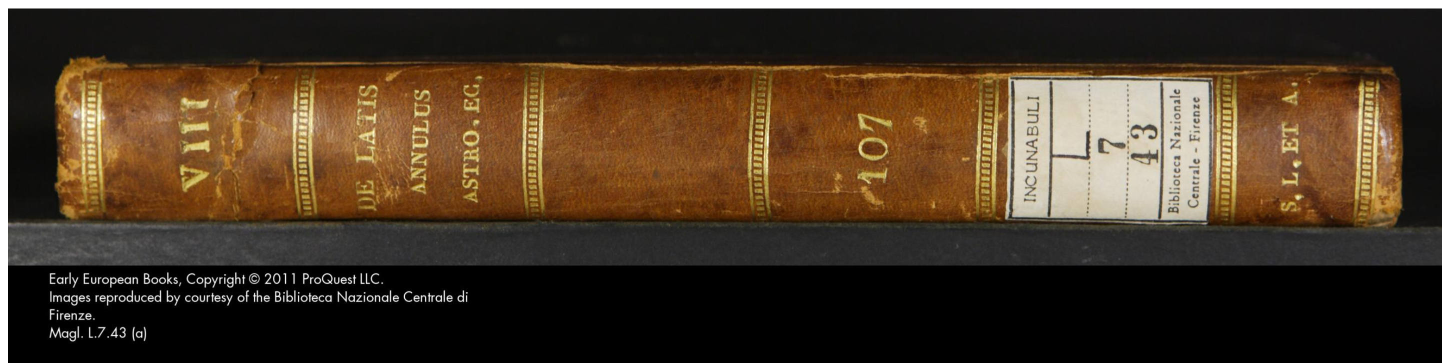
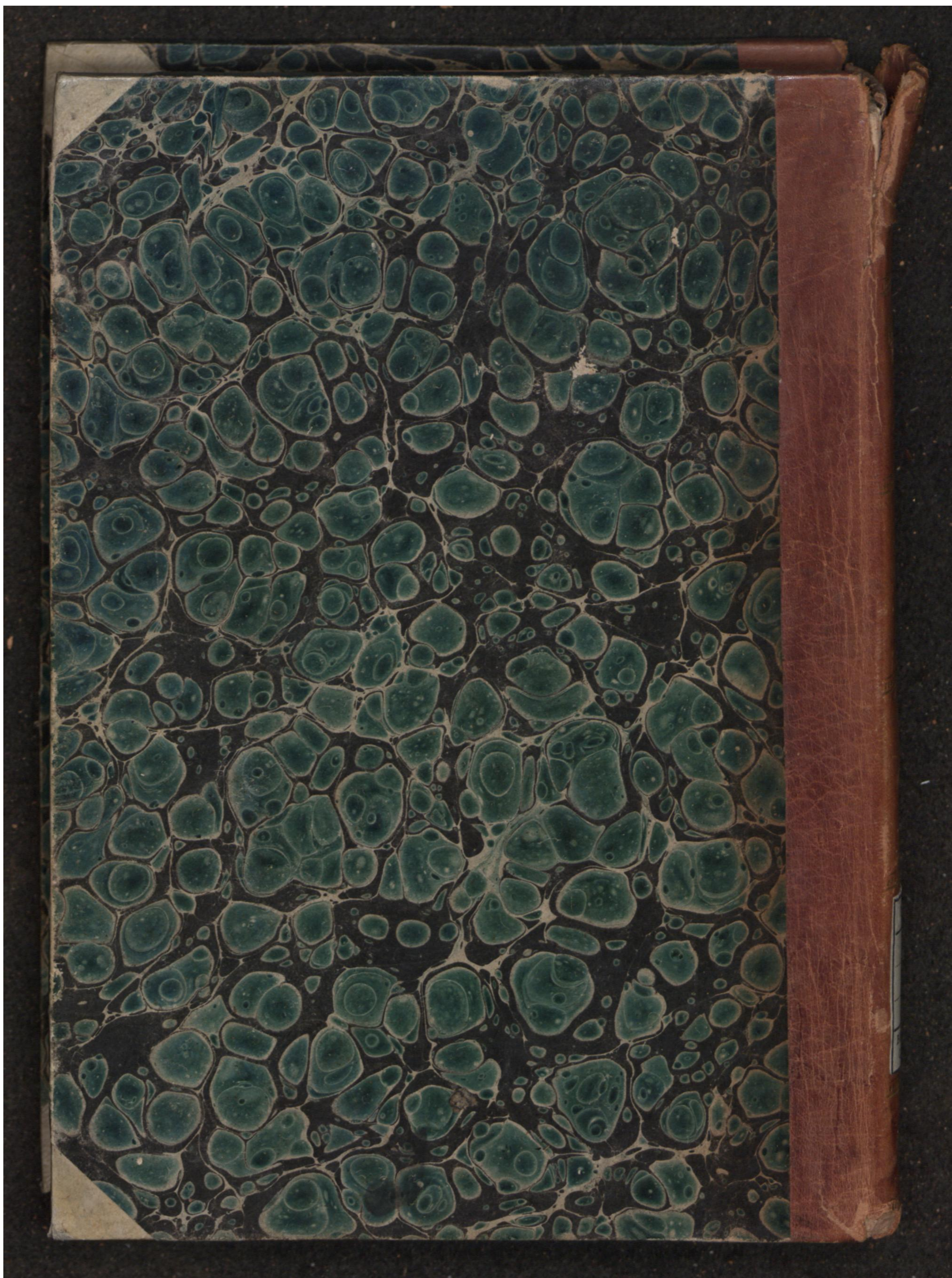

VIII
DE LATIS
ANNULUS
ASTRO. EC.
107
INCUNABULI
L
7
43
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
S. L. ET A.

FIRENZE

ALTIOR·INCVBVIT·ANIM
VS·SVB·IMAGINE·MVND

¶ Boneti delatis hebrei medici Prouenzalis
Anuli per eũ cõpositi super astrologiam utili-
litates Incipiunt.

On est gloria sicut gloria noticiam habentis dei: nec est exaltatio super exaltatiõem sapiẽtis operationes suas. Nam ut ait Hieremias ꝓpha capitulo. ix. Nõ glorietur sapiens in sapientia sua: nec fortis in fortitudine sua: nec diues in diuitiis suis: sed in hoc solo glorietur qui gloriatur: uidelicet scire & noscere me. Eius autẽ noticia acquiritur per scientiã stellarũ. ut inquit psalmista. ps. xviii. Celi enarrant gloriam dei: & opera manuũ eius anunciant firmamentũ. Nam cum homo corpora celestia & motũ accessus & recessus octaue spere ac planetarum necnõ eorum argumẽta uidet primã ac magnam & horribilem causam esse cognoscit. ut ait psal. ps. viii. Dñe dñs noster q̃ admirabile est nomẽ tuum zc. Quoniã uidebo celos tuos: opera digitorũ tuorũ lunam & stellas que tu fundasti. Ex cuius uerbis tria sunt notanda. Primũ ꝙ ideo prius dixit uidebo celos q̃ lunã & stellas. quia uniuersalia sunt nobis ꝑus nota q̃ singularia ut uult Aristot. ꝑmo phis. Scd̃m dum dicit opera digitorũ: qd̾ uoluit intelligere de digitis eclipsis luminariorũ qñ eclipsantur qd̾ est opera magna. Tertio ꝙ ideo de luna tm̃ non aũt de sole qui est candela celi & gubernator mundi mentionẽ fecit quia iuxta quendã doctorem nostrum Dauid hmõi psalmũ de nocte cantauit. Sed uera et melior ratio est quia multa corpora celestia uidentur de nocte: et propterea ad eorũ noticiã habendam ipe Dauid ea corpora de nocte uidere uoluit: & tunc eũ cognouisse dicitur nomẽ tetragrãmathõ magnũ esse et admirabile. Si ergo dei noticiam habere desideramus stellarũ scientiã habere oportet qd̾ maxime uiris ecclesiasticis & dei timoratis cõuenit. Quapropter pater btĩssime Alexander. vi. pontifex maxime & si tuam. B. diuino numine ispirãte omniũ uirtutum refertam diuinarũq3 ac humana

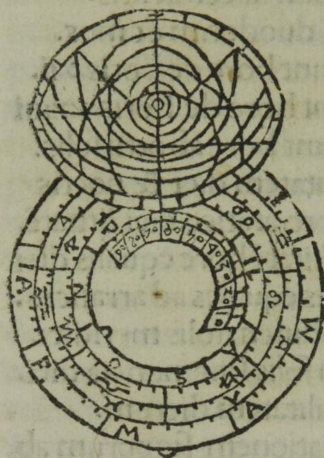
narū rerū noticiā habere intelligā: Ad tue tn̄. S. laudē & nominis exaltationē ac honorē & gloriā singulorūq; tue uniuersali ditioni subditorū cōmodū et utilitatē quoddā paruum instrumentum per qd' astrorū in firmamento cō tractorū & alia dei opera in facili quadā uia & noticia haberi poterit: qd' profecto tue etiam. S. non displicere mihi persuasi ipm̄q; ad formam anuli formandū censui. Tum quia anulus ipse magnorū dn̄orum & altissimorum uiroā rum manuū est ornamentum nobile ut apparet libro Genesis caplo. xli. Tulit rex Pharaon anulum de manu sua & misit eum in manu Ioseph. Tum etiā quia cum uiderit manus suas anulus erit semper figura ante oculos suos et respiciet cū eo solem & lunam & omnia corpora celestia & tunc habebit de deo perfectā noticiā sicut habebat Dauid qn̄ uidebat ea: & prosperabitur in ecclesia triūphanti cum isto anulo sicut Aaron pontifex in tabernaculo cum rationali & humerali qd' portabat super pectus suum cū quattuor anulis ut dicitur libro Exodi caplo. xxviii. et stringatur rationale anulis suis cū anulis superhumeralis hyatiua ut maneat zc. & erunt in pectore aaron quādo ingredietur coram domino & gestabit iudiciū filiorum israel. Quoniam uidetur mihi compositio istius anuli multum facilior astrolabii cōpositione & quadrati Israbelis & aliorum instrumētorum astrologie & minus tediosa maxime quia est ornamētū nobile ac semp uisibile in manibus ad sciendū necessaria: et est instrumentū nouū: ideoq; dicere debeo suos usus & utilitates: quia plures sunt. Et impmis deo creatori celi gr̄as agamus. Et pro declaratione utilitatū istius anuli sunt capitula trigintatria.

Sequuntur capitula presentis opusculi.

¶ Capitulū primum.	De declaratione Anuli.
¶ Capitulum ii	Ad inueniendum locum solis.
¶ Capitulum iii	Ad sciendum diem ignotum

¶Cap. iiii. Ad inueniēdū altitudinē ſolis in oī hora.
¶Cap. v. Ad ſciendum gradum aſcendentis.
¶Cap. vi. Ad inueniendum duodecim domos.
¶Cap. vii. Ad ſciendū quot ſunt hore de horis .xii.
¶Cap. viii. Ad ſciēdū quot ſunt hore de horis .xxiiii
¶Cap. viiii. Ad ſciendū quot ſunt hore ab ortu ſolis.
¶Cap. x. Ad inueniendū q̄titatem diei & noctis
¶Cup. xi. Ad inueniendū hore aratice diei q̄titatē.
¶Cap. xii. Ad inueniendū q̄titatē hore equalis diei
¶Cap. xiii. Ad reducēdū horas equales ad arraticas.
¶Cap. xiiii. Ad ſciemdū altitudinem ſolis meridiei.
¶Cap. xv. Ad ſciendū locum ſolis ſine noticia diei.
¶cap. xvi. Ad ſciendum equalitatem dierum.
¶cap. xvii. Ad ſciendū declinationem ſignorum ab equinoctiali lune.
¶cap. xviii. Ad ſciendum latitudinem ciuitatis.
¶cap. xix. Ad ſciēdū ad quā latitudinē anulꝰ factꝰ ē.
¶cap. xx. Ad ſciendum aſcenſiones ſignorū in circulo directo.
¶cap. xxi. Ad ſciendū aſcenſiones ſignorum in circulo obliquo.
¶cap. xxii. Ad ſciēdū ī qͦ ſigno ē luna ſine altitudīe eiꝰ
¶cap. xxiii Ad ſciendum aſcendens reuolutionis anni natalis uel mundani.
¶cap. xxiiii Ad inueniēdū dn̄m hore de die & nocte
¶Cap. xxv. Ad ſciendum altitudinē ſtellarum.
¶cap. xxvi Ad ſciendū gradū aſcendentis de nocte.
¶cap. xxvii Ad ſciendum quot ſunt hore de nocte.
¶Cap. xxviii Ad inueniēdum gradum aſcendentis de die ſine ſole & de nocte ſine ſtella.
¶cap. xxix Ad ſciendum in quo gradu ſigni ſit luna
¶cap. xxx Ad ſciendum locum planetarum.
¶cap. xxxi Ad ſciēdū qn̄ planeta ſit auſtral' ul' ſeptē.
¶cap. xxxii Ad ſciēdū ſi planeta ſit r̄trogrades ul' directꝰ
¶Cap. xxxiii Ad ſciēdū altitudinē turris ul' aliarū rerū.

¶Cap̄.primū De declaratione anuli

Nota anulus debet fieri de auro ul' argēto aut alio genere metalli ad modum sigilli ad portandum in digito ut presens figura demonstrat. Et eius declaratio talis est. Super circuitu anuli sunt.xii.signa in caracteribus. Primum est Aries. Secundū Thaurus zc. & quodlibet signū continet.xxx. gradus diuidendo de.quinq; in quinq; gradis per puncta. Item sunt.xii.menses in literis: Martius in ista lr̄a. M. & sic de aliis. & quilibet mensis diuiditur de quinq; in quinq; dies per puncta. et initiū martii ē in.xx.gradu signi pisciū: & p istos mēses & caracteres signorū scietur locus solis oī die. Infra anulū sunt.xx. gradus de quinq; in quinq; lineis ad inueniēdū altitudinē solis & stellarū. Et initiū numeri istorū.lxxxx. graduū est ī linea nadair foraminis in qđ intrat radius solis ad eius altitudinē sciendum. Item in superficie anuli recta & plana que est super anulum sunt tres circuli quorū primus est minimus & est circulus cancri medius equinoctialis. Maximus uero eorum circulus capricorni qui est ultimus in circumferentia illius superficiei recte & plane. Postea sunt almucatharat qui sunt in medietate circuli superioris descripti quorū quidam integri apparent. quidam imperfecti quibus prior orizon in duo diuiditur emisperia & dicti circuli almucatharat continent.x.gradus & sunt in summa.lxxxx.gradus a primo usq; ad centrum inferioris eorū qđ zenit capitis nominatur. Post sūt q̄ttuor arratice hore infra almucatharat. Postea linea medii celi que est linea descendens ab cruce cuius pars a cen

tro in quo est foramē dicitur linea meridiei. & alia dicitur angulus terre & linea medie noctis. Postea in circuitu superficiei in spissitudine eius sunt quatuor hore signate in lineis. Postea sequitur rotula mobilis posita super illā superficiem in qua sunt signa .xii. in caracteribus cum zodiaco cōstituto & dicitur rotula zodiaci. Item sunt in dicta rotula zodiaci quatuor pūcta q̄ quatuor stellas fixas significāt Primus punctus significat aldebram & est in secūdo gradu signi geminorum. Secūdus significat cor leonis & est in .xxiii. gradu signi leonis. Tertius significat cor scorpionis & est in scd̄o gradu signi sagittarii. Quartus significat caudam capricorni: & est in .xv. gradu signi aquarii. Et posui istas quatuor stellas propter q̄ nō habent nisi modicū latitudinis & grossi sunt in zodiaco & rotula est parua. Itē in illa rotula zodiaci sunt .xxviii. linee. tria signa cōtinent .vii. earum linearū & sunt .xxviii. mansiones lune. Deinde sequitur foramen quod est in medio linee rotule zodiaci qd̄ transit per caput arietis & libre in quo est axis continens rotulam cū anulo & restringens eā. Postea sunt duo foramina unum est in medio anuli ad suspendēdum anulum ante solem cū filo. Alterum foramē est quod est in summitate anuli pro introitu solis ad sciendū altitudinē eius. Postea est baculus perforatus qui intrat in foramine altitudinis solis tn̄ est mobilis & non est semper cū anulo nisi de nocte per altitudinem stellarū: Postea est filum ad suspendū anulum

¶ Cap. ii. Ad inueniendū locū solis in oī die

¶ Si uelis scire locum solis in quo signo est & in quo gradu eius in illa die pone filum super diem quē habes & nota super quem ex gradibus signorū cadat filum ille denotat locum solis in illa die. ¶ Exemplū hodie est .x. mensis martii pone filū super decimū diē martii et si super primum gradū arietis cadet filū in illo gradu est sol hodie.

¶Capitulum.iii. Ad sciẽdum diem ignotum.

¶Si diem ignotum inuenire desideras scias in quo signo est sol & in illo gradu in quo est pone filum & nota super quem ex diebus mensium cadat filum ille denotat diem mensis ignoti. ¶Exemplum hodie sol est in primo gradu signi arietis pone filum super illum gradũ & cadet super diem decimũ martii & si ignoraueris locum solis fac sicut dicetur in capitulo.xv.

¶Capitulum.iiii. Ad inueniendum altitudinem solis.

¶Si altitudinem solis scire desideras suspende Anulum de manu tua dextera per filum eius & pone eum ad solem donec per foramen transeat radius solis & in superficie intrinseca anuli uide in quo gradu ex.lxxxx.gradibus cadat radius & illa est altitudo solis.

¶Capitulum.v. Ad inueniendum gradum ascendentis & signum ascẽdentis.

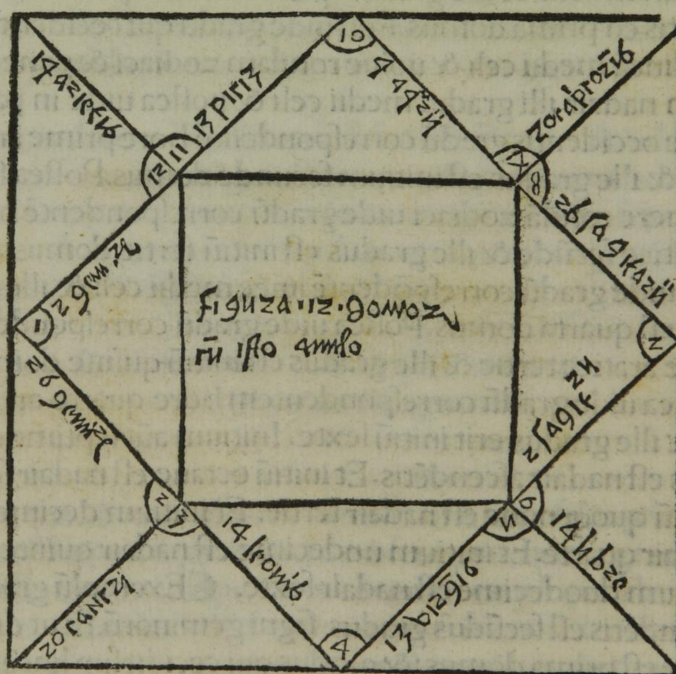
¶Si certitudinem ascendentis uolueris scire scias primo locum solis post scias altitudinem solis post quere graduz in rotulo zodiaci in quo est sol:& pone eum super almucatbarat altitudinis ex parte orientis:si fuerit ante mediũ diem aut ex parte occidentis:si post medium diem accepisti altitudinem & ille gradus qui ceciderit super lineam orizõtis que est prima linea almucatbarat est gradus ascẽdentis & signum illius gradus est signũ ascendentis id est oriens quibus uero in occidentali occidens: quid autem ceciderit in linea medii celi est in medio celi & eius nadair in angulo terre.

¶ Exemplum hodie locus solis est in primo gradu Arietis & altitudo solis ante meridiē est .xxx. graduū pone primum gradū arietis ex parte orientali super almicatbarat xxx. graduū & super primū almicbatarat cadet scd̄s gradus signi geminorū: ille gradus scd̄s geminorum est gradus ascendētis & signum geminorū est signū ascēdētis.

¶ Cap̄. vi. Ad inueniendum .xii. domos celi.

¶ Cum .xii. domos celi uolueris adequare q̄re primo gradus ascendētis & ille gradus qui ceciderit super linea orizontis est prima domus. Post uide gradū qui ceciderit super lineā medii celi & uolue rotulam zodiaci & pone gradum nadair illi gradui medii celi & postea uide in parte linee occidentis gradū correspondentē hore prime arratice & ille gradus est initium secunde domus. Postea sine mouere rotulā zodiaci uide gradū correspondentē hore arratice secūde & ille gradus est initiū tertie domus. Postea uide gradū correspōdentē linee medii celi & ille gradus est quarta domus. Postea uide gradū correspondentē hore aratice tertie & ille gradus est initiū quinte domus. Postea uide gradū correspondentem hore quarte arratice & ille gradus erit initiū sexte. Initium aūt septime domus est nadair ascendētis. Et initiū octaue est nadair scd̄e Initiū quoq̧ none est nadair tertie. Et initium decime est nadair quarte. Et initium undecime est nadair quinte. Et initium duodecime est nadair sexte. ¶ Exemplū gradus ascendētis est secūdus gradus signi geminorū sicut dictū est et est prima domus: & gradus qui cecidit sup lineā medii celi est .xiiii. aquarii. uolue rotulā zodiaci & pone .xiiii leonis super lineā medii celi & ille gradus correspondens hore prime aratice est .xxvi. geminorum & est secūda domus: & gradus correspondens hore secūde aratice est .xx cancri & est initium tertie domus & gradus correspōdēs medio celi est .xiiii. leonis & est initium quarte domus. &

gradus correspondens tertie hore aratice est.xiiii.uirginis & est initiũ quinte domus.& gradus correspondens.xiiii libre est initium sexte domus.gradus nadair est.ii. sagittarii et est septima domus.& gradus nadair scd̃e domus est xx i.sagittarii et est.viii.domus.& gradus nadair tertie est xx.capricorni & est.ix.domus.& gradus nadair quarte ē xiiii aquarii & est .x.domus. & gradus nadair quinte est xiii.piscis.& est.xi.domus.& gradus nadair sexte est.xiiii arietis.& est.xii.domus.

¶Cap.vii. Ad sciendũ quot sunt hore ex horis.xii.sicut ē in patria gallie.

¶Cum scire uolueris quot sint hore de horis .xii.scias primo solis altitudinē & pone gradum solis super almucatha

rat altitudinis ex parte oriētis si fuerit ante meridiem & pone super illum gradū solis filum & uide in circulo horarum super quam horam ceciderit filum & numera a linea anguli terre q̄ est media noctis usq; ad illam horam ī qua filum cadit & habebis quot sunt hore de horis.xii. ℂ Exemplum hodie locus solis est in primo gradu arietis & nūc altitudo solis est in.xxx.gradu pone primū gradū arietis zodiaci super almucatharat.xxx.gradus ex parte orientis.pone super gradum illū filum & cadet in circulo horarū sup horam.ix. numerando ex linea medie noctis Et si fuerit post meridiē pone gradū solis ex parte occidēdētis et numera a linea medii celi que est meridies et scies quot sunt hore post meridiē sicut est in patria gallie ubi natus sum.

ℂ Cap̄.viii.Ad sciendū quot sunt hore ex horis.xxiiii.

ℂ Si scire uolueris quot sint hore ex horis.xxiiii.Pone gradum solis super lineā orizontis ex parte occidentis & fac signū in circulo horarū cū filo post uolue rotulā zodiaci p uiam anguli terre & pone illum gradū solis super almucatharat altitudinis ex parte oriētis si fuerit ante meridiem aut ex parte occidentis.Si post meridiem accepisti altitudinem fac signum cum filo in circulo horum & numera in circulo horarum per uiam anguli terre ab illo signo primo usq; ad signum secundum et habebis quot sunt hore de.xxiiii.sicut est in patria italie. ℂ Exemplum hodie locus solis est in primo gradu arietis & nunc altitudo solis est.xxx.gradus pone primum gradum arietis super lineam orizontis ex parte occidentis & fac ibi signum in circulo horarū cū filo & illa hora est prima. post uolue rotulam zodiaci & pone gradum primum arietis.xxx. super almucatharat ex parte oriētis quia nunc est ante meridiem & fac signum cum filo & numera ex primo signo

q𝔡 est prima hora per uiam anguli terre usq; ad secūdum signum & erunt.xv.hore. & si est post meridiē pone gradum illum.xxx.gradus in almicatharat ex parte occidentis & erunt:xxi.hore.

¶Cap.viii.ad sciendū quot sunt hore ab ortu solis.

¶Si scire uolueris quot hore equales trāsierūt de die. Accipe gradum solis & eius altitudinē & pone super almicatharat altitudinis & tunc signa locū in circulo horarū.postea uolue retro solis usq; ad primū almicatharat ex parte orientis & sc𝔡o nota locū eiusdem in dicto circulo.postea numera ab illo signo p̄mo usq; ad secundū et habebis quot sunt hore ab ortu solis.Et si est post meridiem pone illum gradum solis ex parte occidentis super almicatharat altitudinis & numera ab illo signo primo usq; ad secundum per uiam medii celi. ¶Exemplum hodie locus solis est in primo gradu arietis & altitudo eius est in.xxx. gradu nunc pone illum gradū.xxx.graduū super almicatharat ex parte orientis quia est ante meridiem.post pone illum gradum super orizontē & fac signū: & numera a primo signo usq; ad secundum & erunt.xxx. hore equales que transierunt de die.Et si est post meridiem pone illum gradum ex parte occidentis & erūt.ix.hore ab ortu solis que transierunt de die.

¶Cap.x. Ad sciēdum quantitatem diei & noctis.

¶Si uolueris arcum diei scire.Pone gradū solis super primum almicatharat ex parte orientis & fac signū in circulo horarum.Postea uolue rotulam zodiaci per uiam medii celi & pone illum gradum in linea orizontis ex parte occidentis & nota ibi cum filo & hore & partes earū que

sunt ab una nota in aliā ē arcus diei. Reliqua uero pars circuli est arcus noctis: quia illa duo continebunt .xxiiii. horas que sunt quantitates diei & noctis. ¶ Exemplum hodie sol est in primo gradu arietis pone primū gradū arietis super orizontem ex parte orientis: Postea pone illū gradum ex parte occidentis super orizontem & numera partes horarū per uiā medii celi que sunt ab una nota in aliā & sunt .xii. hore. ergo .xii. hore est quantitas diei hodie.

Capitulum .xi. Ad sciēdum quantitatem hore arratice diei.

¶ Si uolueris scire arcum hore inequalis diei scias primo arcum diei sicut dictum est & horas illius quantitatis multiplica per .xv. & illam summā diuide per .xii. & habebis numerū graduū hore inequalis diurni: quē si subtraxeris a .xxx. remanebit numer⁹ graduū hore nocturne. qz hora ineqlis diurna cū hora inequali nocturna facit .xxx. gradus in omni die que sunt due hore equales. ¶ Exemplū hodie quantitas diei est .xiiii. hore. multiplica eas per .xv. & erūt ccx. diuide .ccx. per .xii. & erunt .xvii. gradus & .v. minuta. ergo .xvii. gradus & .v. minuta est arcus hore arratice diei hodie subtrahe dictū nuemrū a .xxx. & remanebunt .xii. gradus & .lv. minuta & ē numerus graduū hore arratice nocturne. Et hoc caplm est necessarium in sciā astrologie ad sciendū dñm hore ut dicetur in ca°. xxiiii.

Cap. xii. Ad sciendū quantitatē hore equalis.

¶ Si uolueris scire arcum hore equalis diuide .ccclx. per xxiiii. horas que sunt in circulo horarū & habebis numerum graduū hore equalis de die & de nocte. qz ille hore circuli horarū sunt equales & quilibet cōtinet .xv. gradus

Cap. xiiii. Ad reducendũ horas arraticas ad ehuales.

Cum uolueris reducer̃ horas inequales ad horas equales scito gradus earũ horarũ inequaliũ quot sunt & diuide gradus earũ per. xv. & hẽbis horas equales. Exemplũ q̃titas hore arratice est. xvii. gradus &. v. minuta & sũt. xii. que sunt. ccx. gradus: diuide p̃. xv. & erũt. xiiii. hore equales.

Cap. xiii. Ad sciendũ altitudinẽ solis meridiei.

Cum scire uolueris altitudinẽ solis in media die que est initium recessionis pone gradũ solis super lineã medii celi et numerus graduũ ad almucatharat a loco solis in orizonte est altitudo eiusdẽ medie diei: et nota hoc esse uerũ si anulus est factus ad altitudinẽ climatis in quo queris altitudinẽ. Exẽplũ hodie sol ẽ in p̃mo gradu arietis pone p̃mũ gra. arietis sup lineã medii celi numera ab oriẽte usq; ad almucatharat in quo applicat ille gradus sup lineã medii celi quot sunt gradus & erũt. xlviii. hic Rome altitudo solis ĩ media die illius diei est. xlviii. gradus. Ante scito q̃ circulus signorũ diuiditur ĩ duos circulos quorũ unus est a capite capricorni in caput cancri & alius a capite cancri in caput capricorni: & caput capricorni est solstitium hyemale & caput cancri estiuale. Scito etiã q̃ omnes eque distantes gradus ab aliquo horum solsticiorũ sunt unius declinationis uersus septentrionem uel meridiem & dies eorum uel noctes sũt equales & umbre & altitudines equales in media die semper.

Cap. xv. Ad sciendũ locum solis sine noticia diei

Cum scire uolueris gradus solis ignoto die. Pone notã super altitudinẽ medie diei in medietate quam sumpsisti prius per foramẽ quod est ad sciendũ altitudinẽ solis. De-

inde uolue rotulam zodiaci cadentq; duo gradus super ipsam notã quorũ unũ scies esse gradũ solis quo cognito scies diem mensis. ¶ Exemplũ hodie altitudo solis est. xlviii in media die uolue rotulam & uide gradum signorũ zodiaci cadentem super almucathbarat altitudinis. xlviii. graduum & erit primus gradus arietis uel primus gradus libre: tamen nunc est tps hyemale ergo sol est in pmo gradu arietis. Pone filum in circulo mensiũ super primũ gradum arietis & cadet super decimum mẽsis martii: & per hoc capitulum habebis locum solis & diem ignotum.

¶ Cap. xvi. Ad sciendum que dies sit qualis alteri.

¶ Cum uolueris scire que dies alteri sit equalis scias hoc per gradus eque distantes a solstitiis quia eorum dies sunt equales sicut dictum est. ¶ Exemplum dies. xxx. mensis nouembris est equalis diei. xxv. mensis decembris qz solstitiũ hyemale est qñ sol est in capite capricorni quod ẽ est in die. xii. mensis decembris & sic de aliis.

Cap. xvii. Ad sciendũ declinationẽ signorum ab equinoctiali linea.

¶ Si scire uolueris declinationem cuiuscũq; gradus signorum pone eum super lineam medii celi & scito eius altitudinẽ ab orizõte. Postea scito altitudinẽ capitis arietis uel libre ĩ eadẽ linea. Deinde scita altitudine utraq; differẽtia iparũ altitudinũ ẽ declinatio huius gradus ab equinoctiali. si autẽ fuerit gradus septẽtrionalis septẽtrionl: & si meridiani meridiana. ¶ Exemplũ pone primũ gradũ signi cãcri super lineam medii celi & numera ex orizonte usq; ad almucatharat altitudinis eius & erunt hic Rome. lxxii. gradus & altitudo primi gradus arietis est. xlviii. ergo declinatio primi gradus cancri ab equinoctiali linea est

xxiiii. gradus qui sunt differẽtia utrarũq; ipsarũ altitudinẽ

¶Cap. xviii. Ad sciendũ latitudinẽ ciuitatis

¶Si uolueris scire latitudinẽ ciuitatis que est distantia zenit capitis ciuitatis eius ab equinoctiali linea considera altitudinẽ solis in media die quã minues de. lxxxx. si fuerit sol in initio arietis uel libre qui est in. x. die martii uel septembris & residuũ est latitudo ciuitatis tunc enim erit motus solis in eqnoctiali linea. Si uero in alio gradu fuerit sol & in alia die: tũc eius gradus declinationẽ considera per caplm antedictũ quã minues de altitudine solis in media die si fuerit septemtrionalis uel adde eidem si fuerit meridiana & habebis altitudinẽ initii arietis ĩ illa ciuitate quã subtrabas sicut ꝑus dictũ est a. lxxxx. & qd remãserit erit distantia regionis ab equinoctiali linea. ¶Exemplũ qñ sol est in ꝑmo gradu arietis uel libre altitudo solis tũc ẽ. xlviii in media die minues de. lxxxx. et remanebunt. xlii. ergo xlii. est latitudo ciuitatis Rome. ¶Exemplum in aliis diebus qñ sol est in alio signo sicut in cancro cõsidera declinationem primi gradus eius que est. xxiiii. & minues illam declinationem ex altitudine eius q̃ est. lxxii. & remanebũt. xlviii. uel adde sup altitudinẽ primi gradus capcorni que est. xxiiii. & erunt. xlviii. subtrahes. xlviii. ex. lxxxx et remanebunt. xlii. ille numerus. xlii. est latitudo huius ciuitatis Rome.

¶Cap. xix. Ad sciẽdum ad quã latitudinem anulus factus est

¶Si uis scire ad quam latitudinem factus est anulus uide quot almucatharat sũt a circulo equinoctiali usq; ad zenit uel ab axe ad orizontẽ in septemtrionem & super tantam latitudinem factus est anulus. hec enim sunt equalia. hic factus est ad latitudinem Rome tamen bene possibile est tibi facere eum ad latitudinem quam uolueris cum muta-

tione supficiei almucatbarat ut patet in tabulis astrolabii instrumēti.

¶Cap. xx. Ad sciēdum ascensiones signorum in crculo directo.

¶Si ascensiones signorum in circulo directo scire deside ras initiū cuiusuis signi super lineā meridianam pone & fac signum in circulo horarum cū filo & moue rotulā zo diaci donec finis signi sit super linea meridiei & fac sig num & ille hore que erunt inter duo signa multiplica per xv. & habebis numerū graduū ascensionū eiusdem signi & similiter facies ad quālibet portionē circuli: quia queli bet hora continet. xv. gradus sicut dictū est. ¶Exemplū pone initium signi arietis super lineam meridionalem & post moue rotulam zodiaci & fac signum in illis duobus locis & hore q̄ sunt inter duo signa sunt una hora & qua tuor partes hore unius multiplica per. xv. & sunt. xxvii. ergo ascēsiones signi arietis in circulo directo sunt. xxvii. gradus.

¶Cap. xxi. Ad sciendū ascensiones signorum in circulo obliquo.

¶Si hoc scire uolueris moue rotulā zodiaci ab initio sig ni ad finem eiusdem super primum almucatbarat & gra dus horarum in circulo horarum erunt ascēsiones signi in illa regione quia quelibet hora cōtinet. xv. gradus.

¶Cap. xxii. Ad sciendū in quo sig no sit luna sine altitudine eius.

¶Cum scire uolueris hoc: scias primo locum solis. Postea scito diem in qua fuit coniunctio lune & numerabis a lo co solis super rotulam zodiaci de illis lineis que significāt xxviii. mansiones lune tot quot sunt dies que trāsierunt a die coniunctionis lune & illud signū quo in inuenies per

dictum numerū illam lineam ibi erit luna. ¶ Exemplum hodie sol est in primo gradu arietis & a die coniunctionis lune usq3 ad presentem diem sunt dies. xxiii. numera a loco solis de illis lineis. xxiii. et pone filū super lineam. xxiii. & inuenies lunā in fine signi capricorni ibi est locus lune hodie.

¶ Cap. xxiii. Ad inueniendū ascendens reuolutionis anni natalis uel mundani.

¶ Cum scire uolueris hunc gradū ascendentis anni trāsacti super orizontem in oriente pone & in circulo horarū notam cū filo post hoc illum gradū ab eodē loco per horas. vi. & quintam partē unius hore que sunt lxxxxiii. gradus moue & gradus qui ceciderit super orizontē est gradus ascendentis eiusdem anni. Si autem plures fuerint anni pro unoquoq3 anno deduces illum gradum per. vi. horas & quintā partē que sunt. lxxxxiii. & gradus existēs in parte orientali est ascendens ipsius. ¶ Exemplū ascendēs reuolutio istius anni est. viii. gradus signi capricorni. pone eū gradū super orizontē in oriēte: post ab eodem loco illū gradū ascēdētis per. vi. horas & quintā partē hore moue: & primus gradus geminorū erit ascendens anni futuri.

¶ Cap. xxiiii. Ad inueniendum dominum hore de die & de nocte.

¶ Si hoc scire desideras scias horam arraticam illius diei noctis per capitulū. xi. & quelibet hora de istis araticis habet suum dominum ex planetis scd'm ordinē eorum in celo uidelicet in die sabbati dn̄s prime hore est saturnus. dominus sc'de est iupiter. & sic per ordinem usq3 ad. xii. quia semper dies & nox illa longa uel breuis continet. xii. horas tamen sunt hore inequales & super illam quātitatē illius hore arratice dominat unus planeta. & ut scies hoc pono tibi istam tabulam.

Dies Sabbati saturnus iupiter mars sol uenus mercurius luna saturnus iupiter mars sol uenus

Hore Arratice.xii.

	i	ii	iii	iiii	v	vi	vii	viii	ix	x	xi	xii
Nox Dñice	mercu.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uenus	mer.	luna	ſatur.	iup.	mars
Dies Dñice	ſol	uenus	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars.	ſol	uenus	mer.	luna	ſatur.
Nox Lune	iupi.	mars	ſol	uenus	mer.	luna	ſatur	iupi.	mars	ſol	uenus	mer.
Dies Lune	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol
Nox Martis	uenus	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur.	iupi.
Dies Martis	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna
Nox Mercu.	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uenus	mer	luna	ſatur	iupi	mars	ſol	uenus
Dies Mercu.	mer.	luna	ſatur	iupi.	mars	ſol	uenus	mer	luna	ſatur	iupi.	mars
Nox Iouis	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur	iupi	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur
Dies Iouis	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uenus	mercu
Nox Veneris	luna	ſatur	iupi	mars	ſol	uenus	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol
Dies Veneris	uenus	mer.	luna	ſatur	iupi	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur	iupit.
Nox Sabati	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur.	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mercu	luna
Dies Sabbati	ſatur	iupi.	mars	ſol	uen⁹	mer.	luna	ſatur	iupi.	mars	ſol	uenus

Cap.xxv. Ad sciẽdũ altitudinẽ stellarũ

Cum scire uolueris hoc suspende anulum de manu tua dextera per filum & per baculum perforatũ: uide stellã & in superficie extrinseca anuli uide in quo gradu de.lx-xxx. gradibus cadat baculus & ille est stellarũ altitudo

Cap.xxvi. Ad sciendum gradum ascendentis de nocte.

Cum hoc scire desideras Accipe altitudinẽ unius stelle fixe de illis quatuor que sunt in punctis in rotula zodiaci & pone gradum in quo est illa stella fixa in almucatharat sue altitudinis ex parte orientis si stella est in orientis parte uel ex parte occidentis si est in occidente & ille gradus qui ceciderit super lineã orizontis que est prima linea almucatharat est gradus ascendentis. Exemplũ hodie locus cordis leonis stelle est in gradu.xxiii. signi leonis & altitudo eius stelle in parte orientis est.xxx.gradus pone gradũ .xxiii.leonis super almucatharat.xxx.gradus & super orizõtem cadet.xx. gradus signi uirginis ille gradus xx.uirginis est gradus ascendentis.

Cap.xxvii. Ad sciẽdũ quot sunt hore de nocte.

Si ad illius noticiam peruenire uolueris Accipe altitudinem unius stelle fixe ex illis quatuor que sunt in rotula zodiaci & pone gradum in quo est in almucatharat sue altitudinis ex parte orientis si est in oriente uel ex parte occidentis si est in occidente postea pone filum super gradum solis & fac signum in circulo horarum post uolue rotulã zodiaci & pone dictum gradum solis super primã almucatharat occidentis & fac signum cum filo in circulo horarum & numera horas que sunt inter duo nota tãte erũt

erunt hore noctis. Et si uolueris scire qñ erit media nox uide quot sunt hore ex primo signo ad lineam medie noctis. Et si uolueris scire quot sunt hore de. xii. numera ex linea medii celi usq3 ad gradũ solis in circulo horarum per uiam linee occidentis si gradus solis est ante lineã medie noctis & si est post numera a linea medie noctis per uiam orientis usq3 ad lineam medii celi. ¶ Exemplum gradus cordis leonis est. xxiii. leonis & eius altitudo. xxx. in occidente & sol est hodie in primo gradu arietis. Pone. xxiii. leonis super almucathbarat sue altitudinis & fac signũ sup primũ gradum arietis post uolue rotulã zodiaci & pone primum gradũ arietis super almucathbarat primũ occidẽtis & numera hec que sunt inter duo nota & erunt hore vii. &. xlv. minuta & post mediã noctem erit una hora & xlv. minuta de horis. xii.

¶ Cap. xxviii. Ad sciendum gradũ ascendentis sine altitudine & stellis de nocte & sine sole de die.

¶ Si ad illius noticiam peruenire uolueris scias quot sunt hore. Postea pone gradum solis in illo puncto hore in circulo horarum & ille gradus signorũ zodiaci qui ceciderit sup p̃mũ almucathbarat in parte oriẽtis est gradus ascẽdentis: ¶ Exemplum hodie sol est in primo gradu arietis & nunc sunt tres hore post meridiẽ pone gradũ solis correspondentẽ illi hore in circulo horarũ & cadet super primũ almucathbarat. x. geminorũ ille gradus. x. geminorũ est gradus ascendentis

¶ Cap. xxviiii. Ad sciendum in quo gradu signi sit luna sine noticia coniunctionis:

¶ Cum scire uolueris hoc considera altitudinem lune & eam in almucathbarat & in qua parte fuerit nota: Deinde

stellam aliã de illis quatuor que sunt in rotula zodiaci cõstitutam tibi notam super altitudinem suam in eadem hora pone cum altitudine lune accepta in parte in qua fuerit et gradus circuli zodiaci qui ceciderit in almucatbarat sup notã altitudinis lune erit gradus eius. Si aũt apparuerit in die idem facies cũ altitudine illius & altitudine solis: considera igitur cuius signi sit gradus ille. ¶ Exemplum nunc altitudo lune est in occidente. xxx. gradus & altitudo stelle cordi leonis in oriẽte est. xl. pone. xxiiii. gradus leonis in quo est stella sup almucatbarat in oriente. xl. gradus & ille gradus qui cadet in occidente sup almucatbarat altitudinis lune que est. xxx. in illo gradu qui est. vi. gradus signi pisciũ est luna.

¶ Cap. xxx. Ad inueniendum locũ planetarum.

¶ Cum uolueris scire locum planetarũ facias sicut dictũ ẽ in capitulo precedenti ad sciendum locũ lune si altitudines earum in nocte poteris scire.

Cap. xxxi. Ad sciendum qñ planeta sit australis uel septẽtrionalis

¶ Cum uolueris scire hoc uide altitudinẽ planete qñ erit in linea meridiana: & si illa altitudo planete est equalis altitudini gradui solis tunc est in uia solis. Si autem altitudo planete est maior q̃ gradus solis tunc planeta est septẽtrionalis a uia solis. Si autem minor tunc australis: & tunc declinat a uia solis quantũ altitudo fuerit maior uel minor.

¶ Cap. xxxii. Ad sciendum si planeta sit retrogradus uel directus.

¶ Vtrũ autẽ planea sit retrogradus aut directus cuius uis altitudinẽ & altitudinẽ stelle fixe cõmẽda memerie. dein post tertiã noctẽ uel quartã in qua sensibilis est motus cũ

stella fuerit in consimili altitudine prime altitudini eiusdē altitudinē planete considera q̄ si fuerit minor altitudine sua prima erit planeta directus. Si fuerit in parte orientali & si fuerit in parte occidētali retrograd⁹. Si uero sc̄da altitudo planete fuerit maior prima est retrogradus. Si hora accepte altitudinis fuerit ex parte orientis. & si fuerit in parte occidentis erit directus & oppositum est de luna.

¶ Cap̄. xxxiii. Ad sciendū altitudinē turris uel aliarum rerum.

¶ Pone baculum perforatum super gradū. xlv. in numero. lxxxx. qui est pro altitudine solis & stellarum: & accipe altitudinē turris sine mouere baculū ab illo gradu. xlv tanta est altitudo turris cū altitudine tua q̄ta est latitudo q̄ est inter te & radicem rei. Et si est impossibile mensurare illam latitudinem que est inter te et rem: uide de loco tuo sine mouere locū in terra & mensura a loco tuo usq̧ ad locum terre quem uidisti tanta est altitudo rei.

¶ Hec sunt Beatissime pater anuli astronomici puncta peregregia una mecum ad. S. tue pedes humilime oblata que positis supciliis hilari uultu ut spes fouet recipias. Nec mirum si grāmatice methas qui hebreus sum latinitatis expers nōnunq̄ excesserim nolens utile per inutile uiciari. Malui. S. T. rosulas uili q̄ urticas loliumue in preciosa offerre sportula: ut que ad. S. T. totiusq̧ reipublice comodū omniūq̧ rerum opificis laudem utilia cōperta sunt ob connexiones uerborum enormes nō obmitterētur. Summa uerum auctoritate tua interposita a cunctis patule agnoscerentur.

Parce precor rudibus que sunt errata latino
Lex hebrea mihi est: lingua latina minus.

FIRENZE